

Nr 26

Bevillningsutskottets betänkande med anledning av motion om beskattning av spelautomater.

(1:a avd.)

Yrkande

I motionen I: 782 av herr *Göran Karlsson* har hemställts att riksdagen hos Kungl. Maj:t anhåller att frågan om beskattning av spelautomater övervägs.

Gällande bestämmelser m. m.

Anordnande av lotteri

Enligt 1 § lotteriförordningen (1939: 207) får lotteri om penningar eller penningars värde ej utan tillstånd av Kungl. Maj:t anordnas för allmänheten i andra fall eller i annan ordning än som stadgas i förordningen. Som lotteri anses varje företag, däri efter lottning, gissning, vadhållning eller jämförlig av slumpen helt eller delvis beroende anordning en eller flera deltagare kan erhålla vinst till högre värde än det, som erhålles av en var deltagare. Marknads- och tivolinöjen, såsom mekaniska spelapparater, ringkastningsanordningar och skjutbanor, som är förenade med sådana vinstmöjligheter, skall betraktas som lotterier oavsett företagets beskaffenhet i övrigt. I 2 § stadgas att lotteri får anordnas efter anmälan hos polismyndigheten minst 7 dagar innan, under förutsättning att lotteriet anordnas i samband med bl. a. offentlig nöjeställning, att lotteriet bedrivs allenast inom för tillställningen avsett område, att vinsterna uteslutande utgörs av varor eller av anvisningar, gällande såsom betalningsmedel endast inom nämnda område, att värdet på högsta vinst inte överstiger 10 kr. eller, där vinsterna utgörs uteslutande av varor, 15 kr., att vinstfördelning äger rum i omedelbar anslutning till deltagande i lotteriet, samt att, om för deltagande i lotteriet fordras insats, denna inte överstiger 50 öre eller, där vinsterna utgörs uteslutande av varor, 1 kr. Denna paragraf anses tillämplig på spelautomater inom område för offentlig nöjeställning, vartill räknas exempelvis danstillställning på restaurang. Är inte samtliga förutsättningar i 2 § uppfyllda gäller enligt huvudregeln i 1 § att tillstånd att anordna lotteri i form av spelautomater endast kan lämnas av Kungl. Maj:t. Enligt 4 § äger polismyndigheten meddela erforderliga kontroll- och ordningsföreskrifter i fråga om lotterier som avses i 2 §.

Skatt på lotterivinster

Vinster i svenskt lotteri och på svenska premieobligationer samt tipsvinster är undantagna från inkomstbeskattning. I stället beskattas de enligt förordningen (1928: 376) om särskild skatt å vissa lotterivinster. Lotterivinstskatt utgår dock inte på vinst vid vadhållning med totalisator vid hästtävlingar eller på skänkta vinstföremål i varu- eller tombolalotteri. Inte heller utgår skatt på vinst vid utlottning av konstverk inom förening vars enda syfte är att främja intresset för eller eljest stödja den bildande konsten.

Lotterivinstskatten utgår med 30 % av vinstens värde. För premieobligationsvinster är skattesatsen dock endast 20 %. Vissa smärre vinster är fria från skatt. Sålunda utgår skatt endast om vinstens värde överstiger, i fråga om vinst i varu- eller tombolalotteri, 200 kr. och i fråga om annan vinst 50 kr. På annan vinst än sådan i varu- eller tombolalotteri skall skatt inte erläggas med högre belopp än att därefter av vinsten återstår 50 kr. Vid beräkning av skattebeloppet inräknas i vinstens värde den på vinsten belöpande skatten. Skatt beräknas inte för vinst på lott eller obligation som inte blivit såld och inte heller för vinst som ej uthämtas av vinnaren. Skatten erläggs av lotteriets anordnare eller premieobligationens utfärdare, vilken i samband med utbetalningen av vinsten skall innehålla så stor del av denna som motsvarar skatt.

Närmare bestämmelser är meddelade i kungörelsen (1964: 805) om uppbörd och redovisning av särskild skatt å vissa lotterivinster. Enligt denna skall lotterianordnare erlägga den på vinsten belöpande skatten genom insättning på postgirokonto hos kontrollstyrelsen, som är beskattningsmyndighet sedan den 1 januari 1965.

Motionsyrkande om förbud mot spelautomater

Tredje lagutskottet har under innevarande riksdag behandlat motionerna I: 252 av herr *Tistad* samt II: 285 av herrar *Andersson* i Örebro och *Sjöholm*, vari hemställts om förbud mot införsel, saluhållande och innehav av spelautomater av typ enarmade banditer och liknande.

I sitt av riksdagen godkända utlåtande (3LU 1970: 5) hemställde utskottet att motionerna inte skulle föranleda någon riksdagens åtgärd och anförde som motivering härför bl. a. följande.

I likhet med motionärerna anser utskottet att det är mycket oroväckande med den stora spridningen av mekaniska spelautomater. Särskilt betänkligt är att spelverksamheten ofta försiggår i lokaler där ungdomar vistas. Det är därför angeläget att effektiva åtgärder för att komma till rätta med missförhållandena snarast vidtas.

Som framgår av den föregående redogörelsen har utredningen rörande tillsynen över lotteriverksamhet uppmärksammat problemen med spelautomaterna. Utredningen avser att under våren 1970 avge betänkande och kommer i detta att föreslå lösning på problemen. Men hänsyn härtill synes någon framställning i ämnet från riksdagens sida inte vara erforderlig.

Handeln med spelautomater

Någon inhemsk tillverkning av spelautomater förekommer inte. Det inhemska beståndet uppskattas till mellan 10 000 och 20 000 apparater. Den årliga importen uppgår till 2 000 à 3 000 apparater, vilket emellertid inte innebär en motsvarande nettoökning av beståndet eftersom viss del härav torde vara avsedd att ersätta uttjänta apparater. Priset på spelautomaterna växlar från 5 000 till närmare 20 000 kr., men det genomsnittliga värdet beräknas inte ligga över 10 000 kr.

Utländsk beskattning av spelautomater

I *Danmark* har sedan 1958 kommunerna rätt att ta ut en särskild avgift på spelautomater som används i restauranger. Avgiftens höjd växlar mellan olika kommuner. Under senare år har Köpenhamns stad höjt avgifterna väsentligt, och från och med den 1 april 1970 utgår avgiften där per år med 8 000 dkr. för den första spelautomaten, med 10 000 dkr. för den andra och med 12 000 dkr. för varje automat därutöver. I Köpenhamn beräknas avgiften inbringa ca 5 milj. dkr. årligen.

Den danska regeringen har lagt fram förslag till den pågående danska riksdagen om att avgiften skall vara statlig i fortsättningen, vilket mött opposition från kommunerna. Denna fråga är ännu inte avgjord.

I *Finland* regleras tillhandahållandet av spelautomater genom en särskild penningautomatförordning den 29 december 1967. I förordningen stadgas bl. a. följande.

1 §. Med penningautomat avses i denna förordning spelautomat och annan spelanordning, som mot betalning ställes till allmänhetens förfogande varvid spelaren genom att använda den såsom vinst kan erhålla penningar eller spelmärken, som kunna växlas till penningar eller varor.

I 3 § 4 mom. lotterilagen avsedd offentligrättslig förening, som kan beviljas tillstånd att ställa i 1 mom. nämnda spelautomater och andra spelanordningar mot betalning till allmänhetens förfogande, är Raha-automat-tiyhdistys vars svenska namn är Penningautomatföreningen.

2 §. Tillstånd att hålla spelautomat skall sökas hos länsstyrelsen.

Se L ang. stämpelskatt § 10 p. 11, M 71 (II).

3 §. Spelautomat må hållas endast på plats, där tillsyn över dess användning kan utövas.

Den som icke fyllt 18 år och som icke har förvärvsarbete, må använda penningautomat endast i närvaro av fullvuxen person av samma familj.

4 §. Högsta beloppet av den vinst, som på en gång må utfalla genom penningautomat, fastställs av ministeriet för inrikesärendena.

5 §. Penningautomatföreningens hemort är Helsingfors stad och dess verksamhetsområde hela landet.

Föreningen äger rättsförmåga. Fast egendom må dock av föreningen förvärvas och ägas endast med ministeriets för inrikesärendena begivande.

6 §. Föreningen har till ändamål att anskaffa medel för i 3 § 4 mom. lotterilagen nämnda behov genom att ställa penningautomater till allmänhetens förfogande. För förverkligande av sitt ändamål äger föreningen rätt att även bedriva verksamhet, som ansluter sig till hållandet av penningautomater och tillverkningen av sådana.

Med ministeriets för inrikesärendena begivande må föreningen bedriva i 1 mom. avsedd verksamhet även med automater och spelanordningar av annat slag.

7 §. Medlemmar i föreningen må vara riksomfattande samfund och stiftelser, eller samfund och stiftelser, som inom sitt verksamhetsområde anmars intaga en central ställning, och vilka jämlikt 29 § kunna erhålla understöd av föreningens avkastning.

29 §. I statförslaget intages årligen ett anslag, som uppskattas motsvara föreningens nettoavkastning för föregående år. Nettoavkastningen av föreningens verksamhet samt för ny fördelning returnerade understödsmedel fördelas av statsrådet på föredragning från [socialministeriet] en gång om året såsom understöd åt allmännyttiga samfund och stiftelser med rättsförmåga, vilkas verksamhet omfattar:

- 1) främjande av folkhälsan;
- 2) stödjande av barnskyddet;
- 3) vården om sinnesdefekta;
- 4) stödjande av åldringsvården;
- 5) stödjande av invalidvården;
- 6) utvecklande av ungdomsfostran;
- 7) förberedelse för skyddande och räddande av människoliv vid katastrofer; eller
- 8) anskaffande eller upprätthållande av för alla öppna semesterplatser eller därmed jämförligt främjande av möjligheter till semesterfirande.

Understöd må dock icke beviljas för utgifter, vilkas bestridande enligt lag eller eljest uppenbart ankommer på staten, kommun eller religiöst samfund.

I *Västtyskland* utgår en kommunal nöjesskatt på spelautomater och dessutom en statlig omsättningsskatt. Nöjesskatten utgår med 15 eller i vissa fall 10 DM per månad och apparat, omsättningsskatten med ca 8 % på apparatens nettobehållning i samband med tömning.

I *England* utgår för spelautomater en årlig statsavgift med £ 37 10 s eller 75 £. Den lägre avgiften utgår endast för apparater som inte opererar med större myntenhet än 3 pence.

Motivering

Under de senaste åren har det blivit allt vanligare med spelautomater vid restauranger, motell, folkparker och andra nöjesplatser. Av allt att döma är de lukrativa inkomstkällor för ägarna (uthyrarna). De placeras av företagen vid de olika lokalerna mot att en viss procent av inkomstsumman lämnas till den som upplåter plats för automaterna.

Vinsterna för dem som spelar på automaterna blir i regel små och ofta är det svårt att kunna utnyttja de polletter som lämnas i vinst eftersom vinnarna endast vid vissa tillfällen får köpa för polletterna. Det blir ofta så att vinnarna »spelar upp» vinsten i automaterna.

I vårt land beskattas vinster på spel och lotterier men någon beskattning på spelautomaterna förekommer inte, bortsett från den eventuella vinst som redovisas av uthyrningsföretagen i deras bokslut.

Spelautomaterna borde beskattas på liknande sätt som sker med lotterier och totospel. Det kan möjligen mot en beskattning anföras att kontrollmöjligheterna är förhållandevis små, men en undersökning som klarlade förutsättningarna för en beskattning av spelautomaterna bör göras.

I en del andra länder låter man inkomsten av spelautomaterna gå till välgörande ändamål. Vinsten som staten tar in på automaterna fördelas på olika organisationer. Så är bl. a. förhållandet i Finland där bl. a. handikapporganisationerna erhåller bidrag till sin verksamhet av »automat-medel».

Utskottet

I motionen yrkas att vissa spelautomater, de s. k. enarmade banditerna, skall beskattas. Motionärerna hänvisar till att lotterivinster i övrigt beskattas och påpekar att Finland har ett fiskaliskt statligt monopol på sådana apparater.

Innevarande riksdag har redan behandlat motioner om förbud mot spelautomater. Motionerna föranledde med hänsyn till en pågående utredning inte någon riksdagens åtgärd, men vederbörande lagutskott intog en i stort sett positiv hållning till syftet med motionerna.

Bevillningsutskottet, som har att granska problemet från skattemässiga synpunkter, vill framhålla att en skatt på spelautomater i förening med en effektiv kontroll och en lagstiftning som begränsar de mera stötande formerna för deras utnyttjande kan vara ägnad att tillgodose de synpunkter som ligger bakom förbudsyrkandet. När det gäller det spelande som under statens medverkan eller överinseende sker bl. a. genom tippning, penninglotteri och spel på totalisator har beskattningsfrågan varit väsentlig inte endast av statsfinansiella skäl utan också för att få ett inseende över och en kontroll av dessa spelformer. Samma synpunkter kan anföras i fråga om såväl spel på enarmade banditer som vissa former av roulettspel och bingo.

Genom en beskattning skulle man få bättre överblick över dessa nu okontrollerade spelformer och samtidigt reglera profitintresset och de stötande hasardmomenten. Det finns också anledning att bevaka att dessa spelformer inte kan bedrivas på gynnsammare villkor än andra organiserade spel.

I fråga om spelautomaterna kan utskottet konstatera att man både i Danmark och i Finland vidtagit beskattningsåtgärder långt innan problemet på allvar uppmärksammats i den svenska debatten. Att frågan är av statsfinansiellt intresse kan bäst belysas med att en svensk skatt på spelautomater av samma höjd som nu kommunalt gäller i Köpenhamn kan beräknas ge ökade statsinkomster med 30—50 milj. kr. per år. Ett skäl för dröjsmål från svensk sida kan ha varit den pågående översynen av lotteriförordningen, som väntas bli slutförd under detta år och där spelautomaterna kommer att behandlas.

Utskottet ansluter sig således till motionärens uppfattning att spelautomaterna på lämpligt sätt bör beskattas men finner att frågan härom bör prövas i samband med en revision av beskattningsreglerna för det offentliga spelandet. Då det enligt utskottets mening emellertid kan förutsättas att en sådan revision kommer att verkställas av Kungl. Maj:t i anslutning till resultatet av översynen av lotteriförordningen, finner utskottet inte en särskild riksdagsskrivelse erforderlig. Med det anförda anser utskottet sig ha besvarat motionen.

Med hänvisning till det anförda hemställer utskottet,
att riksdagen avslår motionen I: 782.

Stockholm den 17 mars 1970

På bevillningsutskottets vägnar:

JOHN ERICSSON

Närvarande

från f ö r s t a kammaren: herr John Ericsson (s), fröken Ranmark (s), herrar Tistad (fp), Wårnberg (s), Yngve Nilsson (m), Tage Johansson (s), Levin (fp), Gösta Jacobsson (m), Arne Pettersson (s) och Johan Olsson (cp); samt

från a n d r a kammaren: herrar Magnusson i Borås (m), Brandt (s), Engkvist (s), fru Holmqvist (s), herrar Kristenson (s), Carlstein (s), Eriksson i Bäckmora (cp), Andersson i Södertälje (s), Sundkvist (cp) och Eriksson i Åtvidaberg (fp).